

ده شت له فیتره ته وهن: کورتکردنه وهی سمیل، وریش هیشتنه وه، وسیواک کردن، وئاو پرادانه ناو لووت، وپیرینی نینۆکه کان، وشۆردنی بورجومه کان، لابردنی مووی بن بال، ومووی بهر تاشین، وتارات کردن

له عایشه وه -رهزای خوی لیبیت- که پیغمبهه -صلی الله علیه وسلم- ده فهرمویت: «ده شت له فیتره ته وهن: کورتکردنه وهی سمیل، وریش هیشتنه وه، وسیواک کردن، وئاو پرادانه ناو لووت (استنشاق)، وپیرینی نینۆکه کان، وشۆردنی بورجومه کان*، لابردنی مووی بن بال، ومووی بهر تاشین، وتارات کردن»، گپه ره وهی فهرمووده که ده لیت: ده په میانم له بیرجوو له وه په ئاو پرادانه نیو ده م (المضمضة) بیت. * [بورجوم: جومگه په نهجه کانی دهسته له ژیره وه و سه ره وه له نیوان نیسکه بچوکه کان، که زور جار پیست رهش ده بیته وه به هوی پیسی [وجه ور به وه، شۆردنیان ویا کوردنه وه یان له سونه ته

[صه حجه] [موسلم گپه راوه تیه وه]

عایشه -رهزای خوی لیبیت- له پیغمبهه -صلی الله علیه وسلم- وه کومه لیک سونه ته کانی فیتره تمان بو ده گپه تیه وه. و (فیتره ت): ئه و سروه ته په که خوی گه وه مروقی له سهه دروست کردوه، ولایان قبول کراوه ئه گه که سهه که فیتره تی پاک و که سیکی لاده نه بیت له ریگای راست، چونکه فیتره تی که سی لاده به هه ند وه رنا گپه ت، پیغمبهه -صلی الله علیه وسلم- ده فهرمویت: (کل مولود یولد علی الفطرة فابواه یهودانه أو ینصرانه أو یمجسانه)، واته: (هه موو مندالیک له سهه فیتره ت له دایک ده بیت، ودایک و باوکی ده یکه نه جوله که یان نه سپرانی یان مه جوسی)، و فیتره ت له م فهرمووده ده مه به ست له سهه فیتره تی به ک خوا په رسته نه بی شه ریک و هاو به شدانان بو. 1/ (کورتکردنه وهی سمیل): پیرینی هه تا وه کو لیوه کان ده ریکه ون، وئه مه ش هۆکاری پاکیتی، وئه گه درپژ بیت له وه په تیکه ل بیت له گه ل خواردن و خواردنه وه، و دیمه نیکی ناشیرینه ئه گه زور بیت. بو په پیوسته مسولمان سمیلی کورت بکاته وه و ماوهی چل رۆژ تپهه نه کات، ئه مپیش به هوی فهرمووده ی: ئه نه سه وه -رهزای خوی لیبیت- که ده لیت: (وَقَدْ لَنَا فِي قِصِّ الشَّارِبِ، وَتَقْلِيمِ الْأَطْفَارِ، وَتَنْفِ الْإِطْبِ، وَحَلْقِ الْعَانَةِ، أَنْ لَا تَتْرَكَ أَكْثَرَ مِنْ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً)، واته: (پیغمبهه -صلی الله علیه وسلم- کاتی بومان دیاری کرد له کورتکردنه وهی سمیل و پیرینی نینۆک و لابردنی مووی بن بال و مووی بهر تاشین که چل رۆژ تپهه نه کات). 2/ (وریش هیشتنه وه): ریش: ئه و مووه په که له سهه چه ناگه و هه ردوو نیسکه لاره که ته نیشی چه ناگه به ره و گوپه کان ده روین، و مه به ست لیره ده هیشتنه وه یانه، وازی لیپه پندریت که زور بیت و کم نه کپه ته وه نه به تاشین و نه به کورتکردنه وه، نه به زوری و نه به که می، چونکه مه به ست له هیشتنه وه (إِعْفَاء) ئه وه په که زور و چر بیت، هه ره وه کو خوی گه وه ده فهرمویت: { حَتَّى عَقُوا } [الأعراف: 95]. واته: {هه تا به ته واوی له هه موو پرووه که وه زیادیان کرد}، و فهرمووده ی زور هاتوه له پیغمبهه وه -صلی الله علیه وسلم- که فهرمانی کردوه به ریش هیشتنه وه به فهرمان و دهسته واژه ی جیاواز، له وانه ش: (وفروا، أرخوا، أعفوا)، و هه موو ئه م دهسته واژانه فهرمانه به هیشتنه وهی ریش و کورت نه کردنه وهی، بو په نابیت مسولمان ریشی بتاشیت، ئه گه واکات ئه و پیچه وانه ی رپبازی پیغمبهه -صلی الله علیه وسلم- کرداری ئه نجامداه و سه رپیچی کردوه و خوی چواندوه به موشریکه کان. 3/ (سیواک کردن): واتا سیواک کردن له خووه کانی فیتره ته و شه ربعه ت هانی داوه بو ئه نجامدانی، (پاککه ره وه په بو ده م و هۆکاری رازی بوونی په روه ردگاره): بو په له هه موو کاتیکدا رپگه پیدراوه و به تاییه تتریش له پیش ده ستنو پزگرتن و نوپز کردن و پاش هه ستان له خه و وگورانی بوونی ناو ده م و زه رد بوونی ددانه کان و جگه له مانه. 4/ (ئاو پرادانه ناو لووت (استنشاق)): واتا ئاو پرادانه ناو لووت و هه لمزینی بو پاککردنه وهی له خووه کانی فیتره ته، چونکه پاککردنه وه یه تی له و پیسیانه ی که له وه په بینه هوی زیان. وئاو پرادانه ناو لووت له هه موو

کاتیک دروسته بۆ دەستنوێژ و جگە لە دەستنوێژ و ھەرکاتیک پێویست بوو لووت پاک بکریتهوه ئەوا ئاو ڕادەدرتتەو یتو لووت و ھەلدەمژریت و دەردەکریت بۆ دەرکردنی پیسیەکانی ئاو لووت، و ئەمەش بە پێی مەرقەکان دەگۆریت مەرقە و ھاھێتەنھا لە کاتی دەستنوێژ ئەم کارە دەکات و کەسی و اش ھاھێتە کاتی تریش پێویستە لووتی پاک بکاتەو. و لە سونەتەکانی فیتەرەتیش (ئاو ڕادانە ئاو دەمە (المضمضة)): لووت و دەم ھاھێتە جار تووشی پیسی و پاشەرۆ دەبن بۆ پێویستە پاک بکریتهوه و گەرنگیان پێدرت. 5/ (و پیرینی نینۆکەکان): لە سونەتەکانی فیتەرەت، و مەبەست پیرینی نینۆکەکانی دەست و پێھەکان، و دەبێت بە لایەنی کەم چل ڕۆژ جارێک بپەردێن (بقرتێندرین) ھەرۆھە کو لە فەرموودە کە ی ئەنەسدا ھاووە، ئەگەر لە ماوەی ئەو چل ڕۆژەدا جارێک زیاتریش بێت یان ھاھێتە بێت ئاسایە و باشتەتە. 6/ (شۆردنی بورجومەکان): بورجوم: جومگە ی پەنجەکانی دەستە لە ژێرەو و سەرەو لە نیوان ئێسکە بچووەکان، کە زۆر جار پێست ڕەش دەبێتەو بەھۆی پیسی و چەوریەو، شۆردنیان و پاککردنەو یان لە سونەت، و جاری و ھاھێتە بەھۆی گەرج بوونیانەو ئاو پێیان ناگات، و ئاو دەکریت پێیاندا و بە دەستە کە ی تر پاک دەکریتهوه، لە فیتەرەت گەرنگیان بە پاک و خاوتنی ئەم شوێنانە. و جگە لە بورجومەکان پێویستە شوپن و جومگەکانی تری لاشەش پاک بکریتهوه کە پیسی و ئارەق تێیاندا کۆ دەبێتەو و ھەو دەورویشت و ناوھەوێ گۆی، و پێستی ئەژنۆکان (چۆکەکان)، و بنی ڕانەکان و شوپنی تر کە زۆر جار پیسی و چلکەکان دەرناکەون. 7/ (لابردنی مووی بن بال): واتە لە خووەکانی فیتەرەت، و ئەویش لابردنی مووھەکانی بنی بال، چونکە شوپنیکە ئارەق و چلکی بە زۆری تێیدا کۆ دەبێتەو، و بۆنیکە ناخۆش دەردەکات، و بە ھەمان شێو دەبێت لە چل ڕۆژ بە لایەنی کەمەو جارێک مووھەکانی لابریت ھەرۆھە کو لە فەرموودە کە ی ئەنەسدا ھاووە، بە لام کە ھاھێتە بێت باشتەر، ئەگەر لابردن قورس بوو ئەوا تاشین و بە کارھێنانی کریمی موو لادەر ئاسایە چونکە ئامانجیان بە جێھێنا ئەویش بریتە لە پاککردنەوێ ئەو شوپنە. 8/ (مووی بەر تاشین): واتە لە خووەکانی فیتەرەت لابردنی مووی بەر، ئەو مووانە زبەرن و لە دەورویشتی ئەندامەکانی زاوژنی نێر و مێ دەردەچن، لابردنی ئەم مووانە لە فیتەرەتەو یە لابردنیان بە ھەر شێوھە ک و بە کارھێنانی ھەر کەرەستە یە کدروستە کە زیانی نەبێت چونکە ئامانج پاککردنەو یە، و بە ھەمان شێو دەبێت لە چل ڕۆژ بە لایەنی کەمەو جارێک بتاشریت ھەرۆھە کو لە فەرموودە کە ی ئەنەسدا ھاووە، بە ھەمان شێوھە لابردنی مووی دەورویشتی شوپنی دەرچوونی پاشەرۆی پیسی ئاو سک کارێکی باشە بە تاییەت ئەگەر مووھەکان زۆرین و بنە ھۆی کە لکە بوونی چلک و پیسی. 9/ (تارات کردن): واتە تارات کردن لە فیتەرەتەو یە، ھەرۆھە کو پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- دەفەرمویت: (من الفطرة: المضمضة، والاستنشاق والانتضاح)، واتە: (فیتەرەت: ئاو ڕدانە ئاو دەم (المضمضة)، و ئاو ڕدانە ئاو لووت و ھەلمزینی (الاستنشاق، و تارات کردن (پاککردنەو یە ئەو شوپنە ی میز و پاشەرۆی لێو دەردەچیت بە دەستی چەپ و ئاو یان بە بەرد یان پەرۆ و کلینسک و شتی پاککەرەو یان ھەر شتیکی تر کە شوپنەکان پاک دەکاتەو و پاشەرۆ لا دەبات، پێی دەووتریت: (الانتضاح یان الاستنجاء). گێرەرەو ی فەرموودە کە دەلیت: دەیە میانم لە بیرچوو، لەو یە (ئاو ڕدانە نیو دەم بێت (المضمضة) و ئەمەش گومانیکە لە لایەن گێرەرەو ی کەو. و سەرەنجام ئەم کردەوانە ڕووکەشی دەرەو ی مەرقە پاک دەکەنەو و شتە پیس و ناشرینەکانی لادەبن.

<https://sunnah.global/hadeeth/ku/show/3730>

النجاة الخيرية
ALNAJAT CHARITY

